

Baba Basra Sources 61

פני יהושע מסכת כתובות דף קב עמוד א

בא"ד ורבינו תם מפרש כולה סוגיא בלא הודאה כו' עכ"ל. האי כולה סוגיא לאו דוקא דודאי לפיר"ת נמי מעיקרא הוי ס"ד דגמרא דפלוגתא דר"י ור"ל בהודאה איירי מדמקשה היכי דמי אי דא"ל אתם עידי כו' וא"כ על כרחך ס"ד דאיירי בהודאה דאי בשיעבוד חדש הא לא משמע ליה לר"ת דשייך ביה אתם עידי כדמסיק ר"ת להדיא דהא דאמרינן במסקנא כמ"ד להו אתם עידי אין הדמיון טוב אלא מה שכתבו התוספות דר"ת מפרש כולה סוגיא בשיעבוד חדש במה שאינו חייב היינו לבתר דמסקינן הכא במאי עסקינן דא"ל חייב אני לך מנה בשטר דמפרש לה ר"ת בכה"ג ועלה קאי כולהו שקלא וטריא דשמעתין בכה"ג והא דמסיק כמאן דא"ל אתם עידי פירושו כמאן שהודה בהודאה וא"ל אתם עידי וזה שכתב שאין הדמיון טוב וכמו שכתבתי בשיטת ר"ת מפרש ג"כ הרמב"ן ז"ל דברי הר"ף ז"ל והובא בר"ן ע"ש. אלא דהר"ן ז"ל גופא מסיק בכוונת הר"ף ז"ל דכ"ש אם אמר אתם עידי דחייב בשיעבוד חדש וכמ"ש הרמב"ם ז"ל ומטעמא דמסיק הר"ן ז"ל לחלק בין ההיא ולבין ערב שלא בשעת מתן מעות דלא מהני משום דהו"ל אסמכתא ע"ש. ולענ"ד בכל זה לא הונח לי דאכתי קשה אמאי מוקי לה בגמרא לפלוגתא דר"י ור"ל דהכא במאי עסקינן כגון דא"ל חייב אני לך מנה בשטר ואמאי לא מוקי לה שפיר נמי כדמעיקרא בדא"ל חייב אני לך מנה בע"פ אלא דלאו בהודאה פליגי אלא במחייב עצמו מחדש במה שלא היה חייב וא"ל אתם עידי ומאי מקשה נמי ממשנתינו דהנושא ואמאי לא מוקי לה בדא"ל אתם עידי ולא שייך להקשות פשיטא דהא לא תנינן כה"ג בשום דוכתא דאתם עידי מהני בשיעבוד חדש. ולולי שאיני כדאי היה נראה לי לפרש כולה סוגיא דשמעתין בין בהודאה בין בשיעבוד שייך פלוגתא דר"י ור"ל דכולה חדא מילתא היא ובתחלה היה נראה לי דשיעבוד תליא בהודאה כיון דמהני אתם עידי באומר חייב אני לך מנה דרך הודאה ממילא דאדם יכול לחייב עצמו דרך שיעבוד אף במה שלא היה חייב לא מיבעיא בחייב אני לך מנה אף שהלה יודע שאינו חייב לו מקודם מ"מ כיון דהודאת בעל דין כמאה עדים דמי אפשר שמחמת מלוה ישנה התחייב עצמו בכך ומש"ה קאמר לה בלשון חיוב אלא אפילו בכל מיני חיובים שבעולם היכא שאמר בלשון חיוב וא"ל אתם עידי הו"ל כהודאת בעל דין שרוצה לחייב עצמו בכך. והכי נמי משמע בפ' מי שמת [ב"ב קמ"ט ע"א] בעובדא דאיסור גיורא כמ"ש הכסף משנה (בפ' י"ב) [בפ"א מהלכות מכירה הט"ו] דמשם הוציא הרמב"ם ז"ל דין זה דאדם יכול לחייב עצמו במה שאינו חייב ע"ש ובכולא תלמודא דכה"ג נמי קרי לה אודיתא והיינו כדפרישית.

אלא דלפי מה שכתבו התוספות בדיבור הקודם בשם רבי דהודאה תליא בשיעבוד לענין דאלימין מילתא דשטר א"כ לפי"ז י"ל יותר דלענין מחייב עצמו בע"פ וא"ל אתם עידי נמי הודאה תליא בשיעבוד דאי לאו דפשיטא לן דאדם יכול לחייב עצמו בעדים אף בע"פ בדיבור בעלמא במה שאינו חייב מדין ערב כמו שאבאר לא הוי מהני נמי אתם עידי לענין הודאה לענין דלא מצי למימר משטה הייתי בך או טעיתי בחשבוני דמסברא ודאי נראה דמצי למימר הכי ומאי אולמא דאתם עידי דהא לא מהני בשום דבר שצריך קנין גמור וא"כ שפיר מצי למימר לפי שאני יודע האמת שאיני חייב לך וגמרת בלבי ג"כ שאתה אינך רוצה להעמידי בדין על זה כיון שאתה יודע האמת ומה שאמרת מנה לי בידך משחק הייתי בי ולכך שחקתי ג"כ בך והודיתי לך בפני עדים חוץ לב"ד דהודאה חוץ לב"ד לאו כלום הוא וכ"ש שהייתי סומך על זה שאוכל לטעון בכל עת טעיתי בחשבוני.

ותדע דיש סברא לומר כן דהא בקדושין ס"פ האומר (דף ס"ה ע"ב) מקשה רב אשי לרב כהנא מאי דעתך דילפת דבר דבר מממון אי מה להלן הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ה"נ כו' ופירש"י ז"ל שם דהא דפשיטא לן בממון הודאת בעל דין כמאה עדים היינו משום דכתיב אשר יאמר עליו כי הוא זה במודה במקצת וא"כ לפי"ז משמע דאי לאו דילפינן מקרא מסברא לא הוי פשיטא לן והיינו כדפרישית דמצי למימר משטה אני בך או טעיתי וא"כ קשה הא מקרא לא ילפינן אלא במודה בב"ד דוקא דבהכי איירי קרא ואכתי במודה חוץ לב"ד בפני עדים מנא לן אלא על כרחך דהא דפשיטא לן דבהודאה בפני עדים וא"ל אתם עידי מהני היינו משום דפשיטא לן מדין ערב דאדם יכול לחייב עצמו במה שאינו חייב היכא דאיכא שום סברא לומר דגמר ומקני כגון בשעת מתן מעות או בערב בב"ד וה"ט דאיכא סברא כיון שהתחייב עצמו וא"ל אתם עידי מסתמא גמר והתחייב בלב שלם וזה שכתב הרמב"ם ז"ל כמו שישתעבד הערב ולא כמו שנדחק הש"ך (סימן מ' ס"ק ז') ומעתה שזכינו לדין דאדם יכול לחייב ולשעבד עצמו במה שאינו חייב ע"י אתם עידי מהאי טעמא גופא מהני נמי בהודאה בפני עדים וא"ל אתם עדי ולא יוכל לומר משטה הייתי בך או טעיתי דאדם מדקדק לומר אתם

עידי אם לא בדבר ברור שהרי אף אם יודע שהלה לא יתבענו בדבר שקר מ"מ יעמידנו בדין שנתחייב בשעבוד מחדש, כן נראה לי נכון בעזה"י.

והשתא דהודאה ושיעבוד חדא מילתא היא סלקא כולה שמעתתא כהוגן דכי היכי דמקשה לענין הודאה אי דא"ל אתם עידי מ"ט דר"ל ממעשים בכל יום ה"נ שייך האי קושיא גופא אי איירי משיעבוד חדש כיון דהא בהא תליא וממילא דמקשה נמי שפיר ממתניתין דהנושא דליכא לאוקמי באתם עידי דא"כ מאי למימרא פשיטא דחייב מדין ערב אלא על כרחך דבשטר גריע כה"ג אתי לאשמעין נמצא דלפי"ז יפה עולין שיטת הרי"ף והרמב"ם וכל הגאונים והטור והש"ע חו"מ (סי' מ' סע' א') שכתבו דבא"ל אתם עידי יכול לחייב במה שאינו חייב ודלא כמו שתמה הסמ"ע [סק"א] על סברא זו וכתב רוב הפוסקים חולקין ולא מצאתי חולק אלא שכן נראה מפירוש ר"ת ז"ל כאן שכתב ואין הדמיון טוב וכ"כ הרמב"ן ז"ל מחמת הקושיא שהקשה והובא בלשון הר"ן ז"ל ובמה שכתבתי נתיישב הכל לנכון בעזה"י ודוק היטב:

ומתוך מה שכתבתי נתיישב לי ג"כ מה שכתב הטור בחו"מ (סימן ל"ב) בשם רבינו סעדיה גאון באומר מנה לי בידך וא"ל הן ואח"כ אמר משטה הייתי כך צריך לישבע שאינו חייב לו כלום ולישבע ג"כ שכיון להשטות וכ"כ בשו"ע (סי' פ"א סע' א') והסמ"ע [סק"ב] נדחק בזה שהקשה כיון שנשבע שאינו חייב לו כלום למה ישבע שלא כיון להשטות הא כיון דלא א"ל אתם עידי לכו"ע לא נתחייב בזה הדיבור בשיעבוד חדש אבל למאי דפרישית אתי שפיר דהא דבעינן אתם עידי בשיעבוד חדש היינו נמי מהאי טעמא גופא דלא גמר ונתחייב בלב שלם כיון דלא א"ל אתם עידי ודמי לטענת משטה. וכיוצא בזה כל היכא דס"ל דדיבורא לאו כלום הוא היינו משום שלא גמר והקנה הא אילו גמר והקנה והתחייב עצמו בלב שלם ה"נ דחייב, דאי לא תימא הכי מאי מהני אתם עידי הא לא איברי סהדי אלא לשקרא כדאיתא פ' האומר [קידושין ס"ה ע"ב] אלא על כרחך דכולא מילתא דאתם עידי היינו דמתוך כך אנו יודעין שגמר ומקנה ולא נתכוון להשטות ולשחוק בעלמא משא"כ היכא שגמר ונתחייב חייב ומש"ה צריך לישבע שלא נתכוון להתחייב בחיוב ממש כדמשמע להדיא בשמעתין דהיכא דגמיר ומשעביד נפשיה נתחייב באמירה בעלמא אף בלא אתם עידי, כן נראה לי נכון וברור בעזה"י ודוק היטב ואין להאריך יותר. ובכל הדברים שכתבתי יש לי לפרש שיטת רש"י ז"ל דכולה שמעתין על זה הדרך וכדמשמע ג"כ מלשון התוספות בד"ה ת"ש כתב לכהן ומתירוצו של רבי בד"ה כתנאי ויש לי מקום עיון בזה על מ"ש רבינו הבית יוסף בחו"מ (סימן מ') דלפירש"י אין אדם יכול להתחייב אף בשטר במה שלא היה חייב וא"כ מה זה שכתב רש"י ז"ל מאי לאו כה"ג דאי הוה שטר חתום מאי למימרא הא מתניתין ודאי בשיעבוד חדש איירי ויש ליישב בדוחק וצ"ע:

רי"ף מסכת בבא בתרא דף יז עמוד א

קריביה דרב אידי בר אבין שכיב ושבק דיקלא רב אידי בר אבין אמר אנא קריביה אנא והווא גברא אמר אנא קריביה טפי אזל רב אידי בר אבין אייתי סהדי דאיהו קרוב טפי א"ד לסוף אודי ליה דאיהו קריביה טפי אוקמה רב חסדא בידיה א"ל ליהדר לי פירי דאכיל מההיא שעתא עד האינדא אמר זה הוא שאומרים עליו אדם גדול הוא אמאן קא סמיך מר אהאי הא איהו אמר אנא מקרבנא טפי: אב"י ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא [דף ל"ג ע"ב] דכיון דאודי אודי והלכתא כותיהו:

בעל המאור מסכת בבא בתרא דף יז עמוד א

קריביה דרב אידי בר אבין וכו' אזל רב אידי בר אבין אייתי סהדי דאיהו קריביה ולא גרסינן דאיהו מקרב טפי דא"ה אמאי אמרינן במסקנא כיון דאודי אודי הוה ליה למימר מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן כדאמרינן לעיל בגמרא וכדאמרינן לקמן אלא כיון דאייתי רב אידי בר אבין סהדי דאיהו קריביה והווא גברא לא אייתי סהדי כלל קם ליה והווא גברא בחזקת רחוק ולא אמרינן מה לי לשקר מגו דאי בעי אמר לא אכלי מעולם יכול למימר ליה אין אכלי ודידי אכלי דאנא מקרבנא טפי דלאו כל כמיניה למימר הכי מאחר שבחזקת רחוק הוא עומד והוא הדין נמי במאן דאמר מפלגיא זבנתא דזבנה מינך אי לית ליה סהדי דדר ביה ההיא דקמא חד יומא כמעשה דרבי חייא דלקמן לאו כל כמיניה למימר אנא חזינא ליה דדר ביה חד יומא עד דאמר קמאי דידי זבנה מינך דאי לא אמרינן ליה אייתי סהדי כדקאמרת דדר ביה ההוא דקמך חד יומא דכי היכי דחזית ליה את א"א דלא ה"ל נמי אחריני ועדות יום א' אם אמת היה הדבר שדר בו קלה היא להביא עדים עליה ובכל הלין טענתא לא אמרינן מה לי לשקר אבל בחד סהדא דג' שני חזקה אי נמי דליכא סהדא כלל אמרינן מה לי לשקר והדרא ארעא ולא הדרי פירי מגו דאי בעי אמר לא אכלי מעולם יכול למימר אין אכלי ודידי אכלי לפי שעדות חזקה בשלש שנים רצופות קשה היא להביא הילכך הדרא ארעא ולא הדרי פירי וזה הטעם שורש לכל החזקות והשמועות מוכיחות כך.

מלחמת ה' מסכת בבא בתרא דף יז עמוד א

ועוד קריביה דרב אידי וכו' עד קלה היא להביא עליה עדים ובכל הלין טענתא לא אמרינן מה לי לשקר:

אמר הכותב פתוי דברים הוא זה דאדרבה דירת יום אחד קשה היא להביא עדים עליה דכיון דלא משיך זמנה לא ידעא ואם ראו אותו שנים ושלשה בני אדם אינן קשורין ברגלו שיבאו עמנו לב"ד לאחר כמה שנים והרי אפילו נתן בה דירתו בלילה ולמשכי' הפשיט כליו ויצא הויא חזקתו של לוקח חזקה והא אביי אמר אפילו נראה וטעם דבר זה פשוט ואינו צריך לפנים שאם היה בא מחמת טענת עצמו היה נאמן בדין מגו אבל אנו אין טוענין לו שלקח הראשון אלא כשיש לו עדים בדירה דחד יומא שרגלים לדבר ועיקר הדין שאמר דלא אמרינן מגו בדבר הקל להביא עליו עדים אינו ויש עליו תשובות דגרסינן לקמן בפרק יש נוחלין לרבנן יכיר למה לי בצריך הכרה למאי הלכתא למיתב ליה פי שנים לא יהא אלא דקא בעי למיתב ליה מתנה אם אמר בכור הוא ומת נאמן ונוטל פי שנים ואף על פי שקל הוא להביא עדיו אם בכור הוא שא"א שלא יהו מוחזקין בו ועוד נמי שנינו זה בני נאמן וכן יש לי בני נאמן ואף על גב דמוחזק לן באחי פוטר אשתו מן היבום דאמר' מה לי לשקר אי בעי פטר לה בגטא ולא אמרי' זה בחזקת רחוק הוא עומד ואילו היה זה בנו או יש לו בנים קל הוא להביא עדים על הדבר והא אינו מוחזק בבנים ולפי דעת בעל החבור הזה במסכת קדושין אף המוחזק באחים שאין לו בנים ואמר אין לי אחין נאמן משום דמה לי לשקר כעדים דמי והרי זה מכחיש חזקתו בדבר שהוא עשוי להתפרסם אם יש לו אחים אם לאו וכ"ש במה לי לשקר דקריביה דרב אידי דהפה שאסר הוא הפה שהתיר הוא ואין לך עליו אלא הודאתו ששתיקתו בלא טענה היה פוטר ועוד גרסי' בפרק האשה שנתארמלה זמנין דתפשה מאתים ואמרה בתולה נשאתני ואף על פי שקל הוא להביא עדים אם נשאת בתולה שרוב הנשאות הבתולות יש להם קול וא"א שלא יהו עדים בראשה פרוע או בשחקו ורקדו לפניה ובדרדיגי משחא ארישא דרבנן ובכמה דברים שעושין לבתולה וגלויי מילתא בעלמא היא כדאמרינן התם בגמ' והאונס עצמו נמי קל הוא להביא עליו עדים שכל כיוצא בו יש לו קול ודבר של פרהסיא הוא ואעפ"כ נאמנת במגו ויש כיוצא בהן ביבמות ובמקומות אחרים בתלמוד ואין צריך לחפש אחריהן שאפילו במקום חזקה אמרינן מגו כ"ש בכיוצא בזה ומאי דאמר לא גרסינן דאיהו מקריב טפי משום דלא אמרינן הכא מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן אי משום הא לא אריא דהכא הפה שאסר הוא הפה שהתיר ולא דמי למה לי לשקר דלעיל לפי' הזכירו הודאתו שהיא המחייבתו לשלם ועוד יש לי פי' טוב מזה ואין צורך למחקה שכך היא גרסתו של רבינו ושל בעל הלכות גדולות ובאמת שהוא מחלוקת בין הנוסחאות

חידושי הרמב"ן מסכת בבא בתרא דף לג עמוד א

קריביה דרב אידי בר אבין שכיב ושבק דיקלא ואמר האי דיקלא לקריביה. כלומר שהוא יורש שלי, אבל אם כונתו מתנה היה לא נתברר לי דינו, לפי שיש לומר [כדאמרינן] בשני טוביה (כתובות פ"ה ב') תלמיד חכם וקרוב תלמיד חכם קודם, וכאן נמי אף על פי שהזכיר קרוב, כיון דהאי תלמיד חכם וקרוב יש לומר שהוא קודם בשודא דדייני אף על פי שהאחר קרוב ממנו.

והוא גברא אמר אנא מקריבנא טפי. הכי איתא בכולהו נוסחי ואזיל רב אידי אייתי סהדי דאיהו מקרב טפי. ור"ח ז"ל כתב הכי והוא גברא אמר אנא מקריבנא טפי דנחיתנא ואכלי להו לפירי דהאי דיקלא אייתי רב אידי בר אבין סהדי דאיהו מקריב. ואיכא למידק א"כ אביי ורבא אמאי לא סבירא להו הא דרב חסדא, ומאי שנא ממי שאומר לחברו מאי בעית בהאי ארעא ואמר ליה מינך זבינתה ואכלתיה שני חזקה, ואזל אייתי סהדי דשל אבותיו היא, דארעא הדרא פירי לא הדרי אי ליכא סהדי דאכל, דמגו דיכול למימר לא אכלי יכיל למימר אכלי ודידי אכלי, ומאי שנא הא. ואי גרסינן דאיהו מקרב טפי, קשיא לן מאי טעמיה דרב חסדא. ואיכא לפרושי דרב חסדא לטעמיה דאמר מה לי לשקר במקום עדים אמרינן וכמאן דטעין דמי, והכא נמי אלו טעין אנא מקריבנא טפי לגבי פירי אמרי, משום דזבנתניהו מינך, מהימן, והואיל ואיכא מגו כמאן דטעין הוא, ואביי ורבא סברי מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן דאנא קריבנא ממש משמע וצריך לחזור ולטעון. והאי דלא אמרי מה לי לשקר במקום עדים לא אמרינן משום דהאי לא מפי העדים הוא מתחייב אלא משום הודאת פיו ועדים.

ויש לפרש דהאי גברא מעיקרא כי טעין אנא מקריבנא טפי הוא דאמר אכלי, וסבר רב חסדא כיון שלא הודה אחר כן אינו מתחייב באותה הודאה, שלא אמר כן אלא כמייפה כח עצמו לומר אני קרוב ולפיכך הורידוני בזה ולא כמודה הוא, ואביי ורבא לא סבירא להו הכי שכיון שאין טענתו תלויה בכך הודאה הוא, וזה הפירוש השני נכון אף לפי גרסת רבינו ובעלי הלכות ז"ל שגורסין איכא דאמרי לוסוף אודי ליה דאיהו קריב טפי וכו'.

ולי נראה דלא גרסינן אנא קריבנא טפי, אלא אנא קריבנא, לסוף אייתי סהדי דאיהו קריביה וראוי לירושה במקום כל אדם, כגון שהעידו שאין לו בנים למת וזה היה בן אחיו או מזרע אחיו שבדאי הוא יורש, והוא גברא לא ידע בבריא אם היה ראוי לירושה במקום רב אידי או לא, כגון שהיו לו אחים למת ואחי האב ולא היה יודע אם הוא מבני אחיו וראוי ליטול מחצה אפילו לאחר שבאו עידי קורבת רב אידי או שמא הוא מזרע אחי אביו של מת ואינו ראוי לירושה במקום רב אידי, ורב חסדא סבר כיון דליכא סהדי דאכל נאמן הוא לומר דקריביה הוא, וכיון שהוא נאמן לומר קרוב אני וכבר קדם ואכל אין מוציאין ממנו שמא הוא קרוב כרב אידי וחלקו אכל, ואביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא דכיון דרב אידי והאי גברא טעין שהוא ספק אין ספק מוציא מידי ודאי, ואף על פי שקדם ואכל מוציאין מידו דלא מהימן במגו של ספק להוציא ממון מן הודאי, והך שמעתא שייכא בההיא דאמרין בפרק החולץ (ל"ח א') בספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא דחשבינן ליה ליבם ודאי ולספק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי, הכא נמי חשבינן לרב אידי ודאי כדפרשינן. ונוסחי דשמעתין מחלפן טובא ולהכי לא חיישנא להו, ועוד שאפילו כגרסת הספרים שכתוב בהן אנא מקריבנא טפי, זה היה מתחלה שהיה טוען על רב אידי שהוא קרובו בקורבה רחוקה והוא עצמו קרוב לו יותר ממנו אבל לא היה טוען בריא אם בן אחיו או בן אחי אביו, ומכיון שבאו בסוף עדים שרב אידי בן אחיו וראוי לירושה נעשה הלה ספק בטענתו ואין מוציא מידי ודאי כדאמרן לעיל.

ומאי דגרסי במקצת נוסחי אוקמה רב חסדא בידיה דההוא גברא, איני יודע היאך אפשר, שכיון ששניהם אין מודין זה לזה ממון המוטל בספק הוא וחולקין ואפילו טען ההוא גברא אנא קריבנא טפי מרב אידי ורב אידי לא טעין דאיהו מקרב טפי, אלא שמא ברשותו היה הדקל והעמידו בחזקתו הראשונה. וצריך אני לעשות לי רב בשמועה זו, והרב רבי שמואל ז"ל כתבה בפירושו בפנים אחרות.

חידושי הרשב"א מסכת בבא בתרא דף לג עמוד א

במעשה דרב אידי יש מי שגורס כך, אתא רב אידי ואמר אנא קריבנא טפי אתא ההוא גברא ואמר אנא קריבנא טפי לסוף אייתי רב אידי סהדי דאיהו קריב טפי, ולפי גירסא זו מפרשים הא דאמר רב חסדא אמאי קא סמכת אהאי הא קאמר דאיהו קריביה טפי הכין, אמאי קא סמכת דאכל פירי אהאי דהא ליכא סהדי כלל דאכלינהו לפירי אלא איהו הוא דקא מודה ואיהו הוא דקאמר דדידיה אכל דאיהו קריביה טפי והפה שאסר הוא הפה שהתיר, ואביי ורבא לא ס"ל הא דרב חסדא דכיון דאודי שאכל אודי וחייב לשלם דמאי דקאמר דדידיה אכל לא מהימן ואפי' במגו דמגו במקום עדים לא אמרי', וא"ת רב חסדא גופיה היכי אפשר דפליג בהא ולימא מגו במקום עדים והא מתני' היא (כתובות ט"ו ב') אם יש עדים שיצאתה בהינומא וראשה פרוע כתובתה מאתים ואף על גב דאיכא מגו דאי בעי אמר פרעת, י"ל דאלים ליה מגו לרב חסדא דטענינן ליה מאי דמצי הדר איהו וטעין לתרוצי דבוריה ונימא דה"ק אנא קריבנא טפי לגבי פירי דזביני לי מיניה, וכענין שתרוצי ג"כ למעלה אליבא דרבה במעשה דזה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי האי אייתי סהדי דאבהתיה והאי אייתי סהדי דאכל תלת שנין, ומיהו אכתי קשיא דאם איתא כי קאמר' אביי ורבא לא סבירא להו הא דרב חסדא כיון דאודי אודי הכא נמי הו"ל למימר לא סבירא להו הא דרב חסדא מגו במקום עדים לא אמרי' כלישנא דאמרי באידך עובדא דבסמוך:

והגירסא הנכונה היא גירסתו של ר"ח ז"ל דגרסי אתא רב אידי ואמר אנא קריביה אתא ההוא גברא ואמר אנא קריבנא טפי לסוף אייתי רב אידי סהדי דאיהו קריביה ולא גרסי' טפי אוקמי רב חסדא בידי' דרב אידי, פי' משום דכיון דאית לן סהדי דרב אידי אית ליה קורבא בהדיה, דיקלא בחזקת יורש קאי והאי דקאמר דאיהו קריביה עליו הראיה, ומיהו לגבי פירי דאכל סבר רב חסדא כיון דליכא סהדי דאכל איהו מהימן דהפה שאסר הוא הפה שהתיר, ולא מגו במקום עדים הוא דהני סהדי לא קאמרי דאיהו לאו קריביה אלא דלא ידעי ליה, ואפ"ה אביי ורבא לא סבירא להו להא דרב חסדא דאי אפשר דליהו דיקלא לחד ופירי לחד אלא כיון דמסלקין ליה מגופיה דדיקלא פירי נמי דאודי דאכל אגן סהדי דלא דידיה אכל ומהדר להו:

ומיהו קשיא לי אפילו דיקלא אמאי מודו ביה כו"ע דמסלקי' ליה מיניה לגמרי ולא פליג ביה בהדי דרב אידי, כיון דסהדי לא מסהדי אלא דרב אידי קריביה דדילמא תרוייהו קריבי ליה, ומאי שנא משנים אוחזין בטלית זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביעי דהתם נמי הא קא מודה ליה חד לחברי' דאיהו שותף ביה אלא דאיהו נמי אית ליה ביה שותפות והודאת בעל דין כמאה עדים ואפ"ה נוטל רביעי, וי"ל דשאני התם דכיון דלא ידע מילתא אלא דהוא מודה ליה לא מסלקין ליה מיניה לגמרי אבל הכא כיון דידיעא מילתא בסהדי מיד קם ליה דיקלא בחזקת יורש ואידך עליו הראיה, ודמיה להא דאמרי' ביבמות פ' החולץ (ל"ח א') גבי ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר אנא בר מיתנא אנא ופלאג דנכסי דידי נינהו ויבם אמר את ברא דידי

את ולית לך בנכסי ולא מידי ואמרי' דנכסים כולו דיבם נינהו משום דהו"ל יבם ודאי דנודע לכל וספק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי:

וא"ת מאי קאמרי אב"י ורבא כיון דאודי אודי ולומר דכיון דהדר דיקלא פירי נמי הדרי והא אמרי' לקמן בסמוך גבי ההוא דאמר מינך זבינתה ואכלתיה שני חזקה אי דמיא לדר' אבא לחד סהדא ולתרתין שנין ולפירי דאלמא דוקא כי איכא חד סהדא הא ליכא סהדא כלל לא מפקינן מיניה פירי כלל ואף על גב דאודי דאכל ואף על גב דהדרא ארעא למרה פירי לא הדרי דאמרי' הפה שאסר הוא הפה שהתיר, י"ל דהתם היינו טעמא משום דהאי מערער לא קא מודה ליה דאכל תלת שנין כדקא טעין מחזיק, דאלו אודי ליה ארעא נמי מוקמי' בידא דמחזיק דהא אכלה שני חזקה, וכיון שכן איהו לא מודה ליה דאכל פירי היכי מפיק מיניה, ואם תאמר לודי ליה דאכל תלת שנין נכי פורתא דלא קמה ליה חזקה בהכין ונפיק מיניה פירות של כל אותו זמן, לא היא דלחצאין לא מהימן [נ"א מהימנין] ליה ואי הווי ליה סהדי דאכל כמו דאמר איהו הוה מוקמינן ביד' ארעא ופירי, אבל הכא כיון דאי הווי לן סהדי דאכל כמו דאמר איהו מפקינן להו לכולהו פירי מיניה השתא נמי כיון דאודי אודי, ודכותה נמי במחזיק בשדה חברו ואמר מינך זבינתה ואכלתיה תרתי שנין דהדרא ארעא והדרי פירי דכיון דאי איכא סהדי כמו דאמר מפקינן מיניה פירי בהודאתו נמי מפקינן, וכן כתב מורי הרב ז"ל:

ור"ש ז"ל גריס לסוף אודי ליה ואיהו קריביה כלומר שגם הוא קרובו ואפ"ה אוקמיה רב חסדא כוליה בידיה דכיון דאודי דאיהו קריביה דיקלא בחזקת יורש קאי ואידך הו"ל מוציא ועליו הראיה ולא אמרי' בכי הא הפה שאסר הוא הפה שהתיר ואפי' לגבי פירי דאודי דאכיל לדעת אב"י ורבא, אלא רב חסדא מהימן ליה לגבי פירי דכיון דליתנהו קמן לא אמרי' בהו שהן בחזקת היורש כדאמרי' בדיקלא דאיתיה קמן, ולא ירדתי לסוף הדין הזה דדיקלא נמי כיון דמפיו של זה אנו חייין בו נימא ביה הפה שאסר הוא הפה שהתיר ומאי שנא מהא דתנן בפ' האשה שנתארמלה מודה ר' יהושע באומר לחברו שדה זו של אביך היתה ולקחתיה ממנו נאמן הפה שאסר הוא הפה שהתיר ואם איתא התם נמי נימא כיון דאודי שדה בחזקת בעליו קאי ואידך עליו הראיה, ואינו דומה למה שאמרו שם בפ' החולץ ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי יבם בני יבם אמרי את בר מיתנא את ולית לך בהדן ולא מידי וספק אמר אנא אחוכון אנא ומנתא אית לי בהדייכו ואמרי' דהווי להו בני יבם ודאי וספק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי, דהתם שאני דאותו ספק נודע וניכר לכל ולא מפיו של ספק אנו חייין אבל הכא גבי דיקלא מפיו של זה אנו חייין, וצריך לי עיון לפי גרסתו, וגרסת ר"ח ז"ל יפה ממנה:

חידושי הריטב"א מסכת בבא בתרא דף לג עמוד א

גירסת רוב הספרים אזל רב אידי אייתי סהדי דאיהו קריב טפי. ובדאי דטפי לא הוה צריך דכיון שיש עדים דרב אידי קריב ולאידך אין עדים הוה ליה רב אידי בחזקת יורש ואידך בחזקת רחוק אלא מעשה שהיה כך היה, ואית נוסחי דגרסי לסוף אודי ליה דאיהו קריב טפי, ולגירסא זו צריך לומר טפי, שאם לא הוה לו אלא שהוא קרוב כמוהו הרי שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ויחלוק, וא"נ יטול רב אידי שלשה חלקים ואידך רביע כההיא דשנים אוחזין בטלית זה אומר כולה שלי וזה אומר חצי שלי, דכי אמרינן ביבמות (ל"ח א') גבי ספק ויבם שאין ספק מוציא מידי ודאי זהו מפני שהודאתו של יבם היתה ע"פ עדים אבל ע"פ הודאת חבירו הפה שאסר הוא הפה שהתיר ודין לחלוק, דההיא דטלית אינה אלא משום מאי דתפיס האי דידיה הוא ואין לו אלא חצי טעון כדפרישית בדוכתה, אלא ודאי להאי גירסא גרסינן טפי.

אמאי קא סמיך אהאי. פי' דאודי בפירי דאכלינהו. הא אמר אנא קריבנא טפי. פי' לגירסא דגרסי אודי ליה ר"ל הא אמר הכי מעיקרא, ולאידך דגרסי אייתי סהדי וכו' ר"ל האמר אפילו השתא, וק"ל מאי קאמר אדם גדול כרב אידי דכיון דרב אידי מוחזק ביורשו גמור הן ע"פ עדים או ע"פ הודאתו למה לא יחזיר לו פירותיו שאכל ומה מועיל לומר אנא קריבנא טפי וכבר נתברר האמת, והנכון בזה משום דההוא גברא דטען מעיקרא דאכלתינהו לפירי כשבאו עתה העדים כי רב אידי הוה קריב טפי או כשחזר והודה לו חזר ואמר כי לא אכל אותן הפירות, ולפיכך היה אומר רב חסדא שאין מחייבין אותו בהם מפני אותה הודאה כיון שחוזר בה, ולא מיבעיא כשרב אידי זוכה בקרקע מפני הודאתו שיכול עתה לחזור ולטעון לא אמרתי כן מתחילה בדווקא אלא לחזק דברי, דהא פשיטא דמשיב אבידה הוא ואינו סותר הודאתו הראשונה לגמרי דהא יהיב ליה אמתלאה, כההיא דאמר דסמיכנא עלה כדאבהתי (ל"א א'), אלא אפילו כשיש עדים לרב אידי, דכיון שהטענה הראשונה שאמר בתחלה ואכלתינהו לפירי לא אמרה אלא לחזק דבריו עביד איניש דאמר הכי.

ואביי ורבא לא ס"ל הכי אלא כיון דאודי כלל שאכלם בשום צד ואפילו בדרך טענה לחזק דבריו אודי ונתחייב בהודאתו, ואף על פי שאח"כ זכה רב אידי מפני הודאתו האחרונה אינו נאמן לסתור הודאתו בב"ד בשום מיגו, והילכתא כוותיהו, וה"ה שאומר בב"ד על שטר שיש לו שהוא פרוע או אמנה כדי להבריחו מראובן דמהניא הודאתו ללוה שלו דכיון דאודי אודי ואף על פי שלא הודה לו ממש אין בכך כלום וכדמשמע בפרק שור שנגח (מ"ו ב'), ואינו יכול לומר לא הודיתי בדרך אמת אלא לחזק דברי ולהשמט, מפני מורי הרא"ה ז"ל.

רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק טו הלכה ג

מי שירד לשדה בחזקת שהוא יורש ואכל פירותיה ונמצא יורש אחר שהוא קרוב ממנו וראוי ליורשה בין שנמצא בעדים בין ב שהודה לו זה שירד תחלה חייב להחזיר כל הפירות שאכל.